

UYGUN ADIM MARŞI!

Maria Andersson ve Nancy Atakan

27 Haziran-30 Ağustos
SALT Beyoğlu, Forum

Maria Andersson and Nancy Atakan, 20. yüzyıl başında İsveç jimnastiğinin, modernleşme sürecindeki Türkiye'nin beden eğitimi sistemine nasıl temel oluşturduğunu inceliyor. Yedi yıldır ortak bir araştırma yürüten sanatçılar, Türkiye'nin model aldığı kültüf fizik anlayışı ve uyarladığı folklorik öğelere bakıyor; ülkede beden eğitimi ve olimpiizmin öncüsü Selim Sırrı Tarcan ile izinden giden kızlarının hikâyesi etrafında çok yönlü görsel anlatımlar geliştiriyor.

Mühendishâne-i Berrî-i Hümâyün mezunu bir asker olan ve spora büyük ilgi duyan Tarcan (1874-1957), II. Meşrutiyet'te siyasi olaylara karışmasından ötürü 1909'da bir yıllığına yurt dışı görevine atandı. Bu zorunlu seyahati, spor yazarlığı ve öğretmenliği merakını geliştirme imkânı olarak gören Tarcan İsveç'e gönderilmeyi talep etti. Pehr Henrik Ling'in 1813'te Stockholm'de kurduğu Gymnastiska Centralinstitutet'te (Kraliyet Jimnastik Merkez Enstitüsü) eğitim aldığı dönemde estetik, tıbbi, askerî ve eğitsel niteliklere sahip Ling jimnastik sistemine yoğunlaştı.

İstanbul'a döndüğünde askerlikten istifa eden Tarcan, süregelen reformlar kapsamında bir beden eğitimi sistemi hazırlamakla görevlendirildi. Toplumsal yapıyı güçlendirme, sağlıklı ve kudretli kuşaklar yetiştirme hedefiyle öncelikle hem erkek hem de kadın öğretmenlerle çalışmalara başladı. Cumhuriyet Türkiye'sinin gelişiminde büyük önem arz edecek bu ülküler, ilk kez 1916'da Kadıköy'de düzenlenen İdman Bayramı'yla hayat buldu. Tarcan, gençlere bir jimnastik felsefesinin yanı sıra, bayramlarda eşlik edebilecekleri bir marş kazandırdı. İsveçli besteci Felix Körning'in *Tre trallande jäntor* [Şakıyan Üç Genç Kız] adlı halk şarkısına 1916'da yazdığı Türkçe sözlerle *Gençlik Marşı* ortaya çıktı. İlerleyen yıllarda Ordu milletvekilliği de yapan ve çok sayıda kitabı bulunan Tarcan'ın büyük kızı Selma (Mimaroğlu) modern dans, küçük kızı Azade (Kent) ise terapötik jimnastik alanında öncü isimler oldu. Onların başarılarından yola çıkarak bağımsız ve kolektif işler üreten Andersson ve Atakan'ın *Uygun Adım Marşı!* sergisi, Türkiye'de beden eğitiminin kurulmasının kadınların özgürleşmesi yolunda etkilerine dikkati çekiyor.

1906 doğumlu Selma'ya odaklanan Andersson, bedenin bir toplumsal değişim aracı olarak sunulmasından hareketle video, fotoğraf ve metinlerinde "ideal" kavramını sorguluyor. Bu bağlamda, Selma'nın Antik Yunan estetiğine dayanan dans felsefesini, ABD'li dansçı Isadora Duncan'ın yalınlık ve doğallığına önem verdiği hareketleriyle karşılaştırıyor. Sanatçı ayrıca, Tarcan tarafından kızı Selma'nın desteğiyle çiftler için

bir salon dansı olarak düzenlenen *Zeybek Raksı* ile *Gençlik Marşı*'nın oluşumuna ışık tutuyor.

Atakan'ın 1908 doğumlu Azade'ye dair üretimleri, Türkiye'deki kadın profesyoneller ve rol modellerle ilgili sürdürdüğü araştırmalarıyla ilişkililiyor. Sanatçı, 1970'lerde İstanbul'da özel jimnastik dersleri aldığı Azade'nin kendine özgü metotları üzerinden, beden hareketlerinin kuşaktan kuşağa aktarımına göndermede bulunuyor. Çizim, video ve tiğ işlerinde, gerçek ve kurgu arasında gidip gelen kadın hikâyeleri yazarak tarih yazımındaki boşluklara işaret ediyor.

SALT'tan Farah Aksoy'un programladığı *Uygun Adım Marşı*'ta, Andersson ve Atakan'ın 2018'de Göteborg'da gerçekleştirdiği sergiden seçili işlerin beraberinde, yeni ürettikleri video ve kumaş işleri sunulmaktadır. 27 Haziran'da SALT Beyoğlu'nda sanatçıların bir performansıyla başlayacak sergi programlarının ayrıntıları, saltonline.org ve SALT Online sosyal medya hesaplarında duyurulacaktır.

Görsel

Maria Andersson ve Nancy Atakan'ın *The Transition Series: Rotating Time* [Dönüşüm Serisi: Zamanın Döngüsü] işinden detay, *Uygun Adım Marşı*, SALT Beyoğlu, 2019
Fotoğraf: Mustafa Hazneci (SALT)

Medya İletişimi

Zeynep Akan

zeynep.akan@saltonline.org

+90 212 334 22 45